

Din

Tezele Conferinței naționale a scriitorilor

Perioada care a trecut de la precedentă Conferință națională a scriitorilor a marcat, în planul vieții social-economice și politice a țării, o multitudine de înfăptuiri ce reprezintă traducerea în practica socială a indicațiilor cuprinse în Programul Partidului Comunist Român, adoptat la Congresul al XI-lea, de dezvoltare multilaterală a României socialiste.

Spiritul îndrăznet, dinamic, înnoitor imprimat în acești ani de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tuturor domeniilor vieții naționale și-a aflat și în literatură o fericită răsfringere. Climatul de libertate a creației, asigurat de largă democrație socialistă existentă în țara noastră, a încurajat căutările, a dat impuls scriitorilor să se apropie cu mai mult curaj responsabil de adevărul vieții, să-și pună marile întrebări generate de complexitatea problemelor omului de azi și ale lumii contemporane.

Literatura română din ultimii ani a cunoscut, în prelungirea etapei precedente, un mers ascendent. A crescut considerabil producția literară în toate genurile, în limba română și în limbile naționalităților conlocuitoare, efect al politicii de încurajare și sprijinire a culturii duse de partidul și statul nostru. Întemeiată pe propria tradiție și în același timp deschisă celor mai noi forme și idei estetice, literatura s-a impus atenției atât cantitativ cât și calitativ. Scriitorilor reputați li s-au alăturat nume

noi, universul problematic s-a extins prin incorporarea unor teme inedite, formulele încetățenite au fost supuse unui proces de înnoire.

Printre factorii stimulatori ai creației, ca expresie a libertății de opinie generate în chip firesc de adâncirea democrației socialiste, se numără promovarea dialogului, a schimbului de opinii, a diversității de stiluri și formule artistice, toate acestea întemeiate pe principiile generoase ale umanismului socialist. În acest cadru se înscrie și desființarea cenzurii, semn al încrederii în spiritul de răspundere al creatorilor.

Apelînd la o mai mare varietate de modalități specifice, dramaturgia face dovada unui remarcabil proces de înnoire. În domeniul teatrului de inspirație istorică există opere valoroase care au depășit stadiul evocării cu iz patriarhal, înfățișîndu-se chipuri și întâmplări veridice dintr-un trecut glorios. Și unele creații inspirate din actualitate au răspuns exigențelor publicului din ce în ce mai avizat. Piesele și scenariile de film care ar trebui să dezbată cu mijloacele artei problemele complexe ale societății noastre mai sînt însă înlocuite uneori cu înlănțuiri de întâmplări nesemnificative, în care sînt angrenate personaje fără consistență și strălucire.

Orientarea filozofică și estetică a literaturii noastre contemporane se întemeiază pe concepția materialist-dialectică despre lume și societate. Literatura se dezvoltă sub îndrumarea ideolo-

gică a Partidului Comunist Român, conducerea de către partid constituind principiul fundamental al activității Uniunii Scriitorilor.

Este imperios necesar (...) să fie combătută ferm orice tendință de a sărăci și schematiza în vreun fel imaginea realității: o atitudine similară se impune față de tendințele de absolutizare a unor teme și motive literare și, prin efect contrar, de minimalizare ori neglijare a altora. Literatura este datoră să abordeze întreaga epocă a construcției socialismului în țara noastră, fără să se oprească excesiv și unilateral asupra anumitor perioade, ceea ce dăunează înfățișării adevărului în deplina lui complexitate și adâncime.

Apelind cu discernămint și curaj la criteriul adevărului, literatura își asumă, implicit, sarcina de a exercita o critică responsabilă a fenomenelor negative și de a sublinia, totodată, aspectele cele mai semnificative ale afirmării noului, contribuind astfel la transformarea societății, la progresul ei moral și spiritual. Așa cum arată secretarul general al partidului, „Sintem revoluționari și nu dorim opere care să infrumusețeze realitatea, să prezinte viața în culori trandafirii; nu avem nevoie de dulcегării artistice. Dimpotrivă, considerăm că o astfel de prezentare idilică a vieții este dăunătoare pentru dezvoltarea spiritului și a combativității revoluționare a omului socialist. Dar nu ne trebuie nici o artă care să nege realitățile, să le deformeze, prezentându-le în negru, prezentînd în culori cenușii viața și munca eroică a poporului nostru”.

Dacă izvorul viu al originalității oricărei literaturi îl constituie legătura indestructibilă cu istoria patriei, cu realitățile specifice naționale, în chip firesc, creația noastră actuală se axează în primul rînd pe investigarea și zugrăvirea realității contemporane. Scriitorii au datoria, profesională și etică, de a adăuga tezaurului nostru spiritual imaginea României socialiste, a constructorilor ei, a noilor dimensiuni umane de astăzi, spre a le lăsa mărturie, verosimilă și convingătoare artistic, posterității. În acest sens, ei trebuie să dea dovadă de o largă receptivitate la toate fenomenele definitorii ale vieții contemporane, să-și îndrepte atenția spre cele mai diverse medii sociale și în primul rînd spre cele care au o pondere hotărîtoare în edificarea noii societăți.

Critica nu se poate mulțumi cu un rol pasiv, de simplă apreciere a ceea ce s-a realizat pe tărîm literar: ea trebuie să militeze pentru orientarea literaturii către problemele cele mai arzătoare ale epocii noastre care să fie abordate într-un spirit nou, revoluționar. În felul acesta, critica exercită o acțiune formativă, profund necesară, asupra cititorilor, scriitorilor și asupra ei înseși.

Totodată, este limpede că o operă literară își exercită influența ideologică numai dacă a ajuns la împlinirea artistică, fiindcă doar pe calea aceasta izbuște să modeleze conștiințele, să aprindă imaginația, să convingă. Ideile și sentimentele cele mai generoase nu pot justifica lucrările literare neizbutite. Critica are datoria să discearnă operele valoroase de cele fără har, să împiedice ca ideile și sentimentele înalte să fie bagatelizate printr-o producție literară de serie, să se opună epigonismului și mimetismului de orice fel.

Opera literară trebuie să devină în și mai mare măsură un mijloc important de luptă împotriva mentalităților și concepțiilor înapoiate, a influențelor ideologice și morale străine, pentru așezarea la temelie întregii vieți sociale a principiilor eticii și echității socialiste, pentru dezvoltarea relațiilor umane de prețuire și întraajutorare, caracteristice societății socialiste și comuniste.

Împreună cu celelalte uniuni și asociații de creatori, cu editurile, casele de filme, presa și radioteleviziunea etc., Uniunea Scriitorilor se integrează vastei acțiuni de democratizare a culturii, participînd nemijlocit la răspîndirea ei în straturile cele mai largi ale poporului. Sprijinînd și îndrumînd creația amatorilor, activitatea cenaclurilor, amplă mișcare desfășurată în cadrul generos al Festivalului național „Cîntarea României”, care a dat un puternic impuls întregii vieți spirituale a țării, scriitorii îndeplinesc o importantă sarcină de artiști-cetățeni, pregătînd totodată schimbul de mîine al literaturii noastre.

Așa cum se arată în Programul Partidului Comunist Român, și în viitor „literatura și arta trebuie să-i ajute pe oameni să privească mereu înainte, să le dea o imagine înflăcărată a perspectivei istorice, să prefigureze schimburile viitoare ale societății, să însuflețească masele populare, tineretul patriei noastre la faptele mărețe ale realizării visului de aur al omenirii — comunismul”.